

dosta posla, kajti Stella ima silno oporo v Transvaalu, in je sploh vse zoper zloglasne Angleže. V okolici keiskammskeje stojé posamezne kaferske kolibe. Pol ure naprej je Waldecks-Plant, kjer sta dva trgovca, eden ima tudi pošto. Za Waldecks-Plantom je pusto, in dvanajst angleških milj naprej stoji Barkly, ki je glavna neselbina za okolico. Še 26 milj naprej pa je Kimberley.

Radi bi vedeli, katera je najpripravnejša pot na demantovo polje, ali na Port Elizin, ali na zaliv delagojski. Preko zaliva delagojskega nobeden ne potuje, ker do sedaj še ni dobrih potov po Transvaalu. Razen tega je pobrežje zaliva delagojskega zelo nezdravo, zlasti Evropejcu. Mnogi so uže ondi legli v prezgodnji grob. Najboljša in najhitrejša pot je od Southamptona do Kapskega mesta, a od tu v Port Elizin od koder vodi železna cesta do Colesherga. Navadno se spusti vsak po tem potu, ker je najkrajši in cenejši, in vodi po zdravih krajih. Tudi s Kapskega mesta drži železna cesta do mesta, ki mu velé De-tar. Od tu se tudi kmalu pride v Kimberley.

Okolica kimberleyska je peščena, žalostna pustinja, brez drevja in studencev. Sedaj so ustanovili delniško družbo, ki bode s parnimi stroji dovajala vodo z Vaala, 18 angleških milj daleč. Novembra mesca lanskega leta je kopal v Kimberleyskih kopaninah mlad Hrvat, Jurij Daborovic. Bil je čvrst in zdrav junak. Pred tremi leti je delal blizu mene v Keiskammi. Pogosto sva se shajala in pogovarjala po slovanski, kar mi je bilo na vso moč ljubo in drago. Daborovic je hotel razstreliti z dinamitom veliko skalo v claimu. Kadil je smodko. Po nesreči je pala iskra na patronc, in nesrečnega mladenča je raztrgala na kosce. Pobrli so razmetane ude, položili v vrsto in zagreblili. Kedar Vam bode prilika, sporočite to njegovim ljudem. Take nesreče se prigajajo vsak čas. Beli delavci se ponesrečijo navadno pri strojih, ali pri strelu, črnci pa pri posipinah.

Vprašali ste v pismu, ob čem ljudje tu živé. Glavna hrana jim je meso. Kdor ima dosta zasluzka, živi kakor v Evropi. Mu gi belci živé zgolj ob koruzi, kakor domačini. Zmeljejo je na deb lo in skuhajo na kropu. Taka kaša ali močnik je edina krana ubožnim belcem in vsem domačinom. Beli naselniki meljejo koruzo z mlini, ki so podobni našim mlinom za kavo. V Transvaalu imajo tudi mline na vodi. Kafri pa zrnje tró v izdolbenem kamnu ali lesu. Takajšni domačini radi pojedajo tudi nagnjite stvari, divjačino, govedo, drobnico, vse jim gré v slast. Zato pa tudi pogosto bolehajo.

Oranjska država in zemlja Grikvov ste siromašni v primeri z drugimi kraji. Ves ta prostor do malega je peščen ali kamenit, in nerodoviten. Lesa ni, vode malo. Včasih ne dežuje po devet mescev, in zato je vse posmojeno. Letošnje leto je bilo izredno suho. Poginilo je mnogo repov. Ljudje so s strahom gledali kaj bode, molili so in prosili dobrotno nebo, naj bi namočilo suho, zemljo. Napovedan je bil spokorni dan, nobeden ni delal, vsak je molil in se postil.

Vedeti hočete, kakošna zverina in kakošni ptiči so v teh krajih. Zverine je zelo malo, ker ni pravega lesa, tudi ni paše, ki bi jo privabljala. Sem in tje zablodi posamezna antilopa v te kraje, ali kmalu preide. Drobnih ptičev je dosta, imajo dovelj zavetja po nizkih goščah. Po letu je tu mnogo lastavk, navadno so krotke in se dado rade prijati. Ob Vaalu, kjer je dosta skal in gošče, klatijo se tudi pavijani. Po rekah živé razne ribe. Največ je neke vrste, ki jej velé „barbes“. Eno sem vstrelil, tehtala je 64 funtov. Flora ali cvetana je tu zelo siromašna. Kedar ponehava deževje, poganjajo razne cvetlice, ali kedar pritisne suša, kmalu je vsemu konec. Premožni naselniki gojé cvetlice po vrtih. Prav dobro jim uspevajo, ker je obnebe ugodno razvijanju bilin. Ali treba je roke ljudske, če ne bi kmalu konec vzele.

Zanima Vas, kako so osledili demante v Afriki. To je kratka povest. Leta 1869 je našel nek črn pastir v kraju, kjer se Vaal v Oranj izliva, na ozemlju Oranjske države, svetel kamen, ki ga ni nobeden poznal. Pozneje so spoznali v Hopetownu v Kapske koloniji, da je to demant. Dali so zanj črncu nekaj stotin ovac. Kamen so poslali v London. Velé, da so ga prodali za 14,000 liber šterlingov. Tehtal je 83 k. Sledili so dalje za demanti in osledili so jih ne samo ob Vaalu, temveč tudi ondi, kjer je sedaj Kimberley, Oldu de boers, Bultfontein in Dutoispan.

Naznanili ste mi tudi, da sem pomiloščen in se morem brez skrbi vrniti v Česko. Res je to. Imam v roki uradno naznanilo, da me je Njegovo Velečanstvo cesar avstrijski pomilostil dne 25. junija 1881. l.

Toliko na Vaša vprašanja.

Vaš

C. P.

151.

Izleti.

V Waldecks — Plantu 1884.

Sedaj pa še kaj o mojih izletih. Septembra lanskega leta sem se spustil na pot. Najpreje sem prešel novo republiko Stello. Glavno mesto jej je Vrieburg. Do sedaj ima samo nekaj kolib in barak. Od tu sem potoval čez Taung. Mamuso, Lichtenburg in Zeerust. Prišel sem do gor dvarskih. Pokojni Petermann v Goti je pričbil v svojih listih „Geographische Mittheilungen“, da so v gorah dvarskih osledili zlate žile. Koj se je oglasil Forster, član zemljepisne družbe v Londonu, in pobijal to trditev. Forster dobro pozná južnoafriški svet, vsega vkup je preživel 25 let v teh krajih. Bil sem radoveden, kateri ima prav. Prehodil sem te gore, ali o zlatih žilah tu ni vedel nobeden. Potem sem se spustil k Pretoriji.

Znano Vam je gotovo, da angleški dobičkolovci uže dve leti obračajo pozornost na transvaalske gore, zlasti v lydenburškem okraju, kjer so tu in tam kremenni

zlatonosni rifi. Angleži imajo mnogo denarja in ne vedo kam ž njim. Kakor je navada v takih zadevah, ustanovili so družbo in izdali delnic za mnogo tisoč liber šterlingov. Tuje novine so razglasile vse to za vrtoglavo početje, kazaje na veliko sleparijo, ki se je prigodila nedavno v Indiji. Tam so tudi objavili zlato polje. Zato so sedaj mnogi glavničarji pazljivejši in ne gredo koj na limance.

Angleški dobičkolovci so pokupili več farm v lydenburškem okraju. Bil sem v teh končinah 1875. in 1876. l. v družbi nekaterih avstralijskih diggerjev. Slabo smo naleteli. Delali smo zastonj, in po vrhu še doplačali.

Leta 1876 sem bil v Eerstelingu, kjer je delala neka angleška družba. Ravno tiste dni je došel z Angleške dozornik, ki mi je povedal, da je družba uže 25.000 liber šterlingov zakopala. Prinesel je novih 25.000 s pristavkom, če ne bode še nič, ustavilo se bode delo.

Tudi na pokupljenih farmah v lydenburškem okraju je družba uže postavila parne stroje. Ne vé se čisto nič, ali bode kaj dobička. In vendar podkupljene novine v eno mer trobijo po svetu o bogastvu v transvaalskih rifih, da bi neskušene glavničarje ujeli.

Delal sem mnogo let v Avstraliji in dobro poznam ondote rife. Ko sem toraj transvaalske rife primerjal z avstralijskimi, koj sem rekel, da tu ne bode toliko zlata, kakor se vpije. Ko je londonska družba poslala ljudij, da se prepričajo o bogastvu rifov, nalomili so ti prebrisanci mnogo ton najlepšega kremena in poslali v London. Ni čuda, da so se dali premotiti v Londonu, kajti v poslanem kremenu je bilo primeroma še dosta zlata. Vse to sem dobro vedel, ko sem bil 1875. in 1876. l. v teh krajih. Ali vendar sem se sedaj spustil s Pretorije še enkrat v te kraje, da bi se z novega prepričal, kako je. Nisem se motil. Ni tako, kakor sporočajo novine. Te gore so res od prirode bogato obdarjene z zunanjjo krasoto. Tu je plodna zemlja, dosta prekrasnega lesa in vode. Zato je severni kos Transvaala pravi raj, južni kosovi, država Oranjska, zemlja Grikvov in velik kos Kapske pa so gola, peščena pustinja, brez visokega lesa, brez studencev.

Dalje na vzhod sem prišel do velikih gor limbobskih. Portugalski inženirji so merili železno cesto, ki bode spajala Pretorijo z zalivom delagojskim. Kedar bode do delana, odprla se bode pot ne samo v Transvaal, temveč tudi v notranjo Afriko, in no bode treba truditi se po neizmerno težavnem potu skozi suho južno Afriko. Lourenço Marques v zalivu delagojskem ima najlepše pristanišče na vzhodnem pobrežju afriškem. Tri dni sem ostal pri častitih inženirjih.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane.

† Davorin Trstenjak.

Zopet vzela nam je neizprosna smrt enega najboljših Slovencev, Davorina Trstenjaka. Po dolgi bolezni umrl je ne le po vseh krajih, kjer Slovenci prebivajo, ampak tudi drugod dobro znani, marljivi slovenski pisatelj, prečastiti gospod Davorin Trstenjak, župnik v Starem Trgu pri Slovenjem Gradcu na Štajerskem. Rojen je bil v vasi Kraljevcih pri sv. Juriju na Ščavnici 8. novembra 1817. l., obiskal ljudske šole pri sv. Juriju, dovršil gimnazijo v Mariboru, filozofijo v Gradcu in Zagrebu, bogoslovje v Gradcu in bil v duhovnika posvečen dne 28. julija 1844. Služboval je kot kapelan v Slivnici, Ljutomeru in Ptuju, dobil 1850. leta službo na mariborski gimnaziji kot učitelj veronauka, slovenščine in zgodovine in bil l. 1861 imenovan župnikom pri sv. Juriju na Ponikvi in 1879. leta pa župnikom v Starem Trgu, kjer je ljubljien od svojih župljanov do svoje smrti deloval. Njegovo vspešno delovanje priznalo se je tudi na najvišjem mestu in Njega apostolsko Veličanstvo, naš preljubljeni vladar odlikoval ga je z zlatim križcem za zasluge in visoko duhovensko oblastvo mu podelilo naslov knezo-škofijskega duhovnega svetovalca. Naš nepozabljivi Davorin Trstenjak pisatelj je uže kot dijak v vezani in nevezani besedi, in to ne le v slovenskem, ampak tudi v hrvaškem in nemškem jeziku. Pozneje pečal se je posebno mnogo s staroslovaško zgodovino in bil z mnogimi učenjaki v zvezi. Ljubezen do slovanskega naroda navduševala ga je pri delu in ves čas svojega življenja, reči smemo, žrtvoval je svojemu ljubemu narodu svoji domovini. „Novicam“ je bil nad trideset let najzvestejši in najplodovitejši sotrudnik. Priobčeval je pa svoje spise tudi v „Drobtinica“, „Danici ilirski“, „Zori dalmatinski“, „Slovenskem Glasniku“, „Vestniku“, „Kresu“, „Slovenskem Prijatelju“, „Slovenu“ (celovškem), v knjigah „Matice Slovenske“ in drugih slovenskih in tudi nemških listih. Bog daj vzgledno značajnemu slovenskemu duhovniku in pisatelju večni mir!

— Čast. gosp. Davorina Trstenjaka pogreb je bil danes dopoldne ob 10. uri. Iz Ljubljane udeleži se pogreba kot zastopnik narodnih poslancev in pisateljskega društva gosp. dr. J. Vošnjak in kot zastopniki ljubljanskega „Sokola“, katerega član je bil pokojni, starosta deželni poslanec Ivan Hribar in gg. Hanuš in Prosenc. Na krsto položila je „Matica Slovenska“, „Sokol“, pisateljsko društvo in drugi krasne vence. — Pri pogrebu peli bodo pevci ljubljanske čitalnice.

— Državni zbor pričel je ta ponedeljek zopet svoje delovanje. Položaj nastal je nov vsled tega, da